

# “De Zesde”: een nieuwe Symfonie in Zes Kapitalen:

Save the Date: 25 september 2033

*Strategische Autonomie, True Pricing en de SDG-Agenda na 2030*

## Herman Mulder

Gastlezing UVA, Kring van Amsterdamse Economen, 3 Juni 2026

Chair SDG Nederland, True Price Foundation, Impact Economy Foundation

## Persoonlijke Getuigenis

Mijn professionele loopbaan begon vlak voor de eerste olie-crisis in 1973; ook toen was de Straat van Hormuz al een bekende flessenhals voor olie-exporten vanuit een destijds zeer verenigd OPEC.

Sindsdien heb ik vele “kantelingen” (en crises) meegemaakt van geo-politieke, olie-, monetaire-, schulden-, beurs- en natuur- aard, sommige fundamenteel, maar de meeste tijdelijk. Van (toen al) “grenzen aan de groei” naar het heden met meteorologische extremen, schaarsten en vervuilingen: Earth Overshoot Day is opgeschoven van december 1972 naar juli 2026, door groei van de wereldbevolking en economische “vooruitgang”.

Wij bouwden mee aan de herziening van de OESO Richtlijnen (2011; de voorloper van CSDDD), vanuit GRI aan NFRD (2014; de voorloper van CSRD), na Rio+20 (2012) aan “Parijs” en de SDGs (2015; oprichting SDG Nederland), alles in een wereld die breed geloofde in samenwerking voor brede welvaart en gelijke kansen voor iedereen: een “positive sum game” (in plaats van de huidige “zero sum game”). Het jaar 2015 was het jaar van “peak globalisation”, met veel op basis van vrijwilligheid en aanmoediging “to raise the bar”.

Ondanks alle intenties, beloftes en commitments, zagen we het daarna afbrokkelen tot de “net zero sum game” van vandaag, gedomineerd door het recht van de sterkste. Dit is ook de achtergrond van waaruit Adam Smith 250 jaar geleden zijn “Wealth of Nations” publiceerde (en uiteindelijk “won”). Ik ben dus ook van de generatie die weet dat systemen kunnen kantelen naar verval maar ook naar vernieuwing: een optimist en een activist voor “beter”. Mijn overtuiging is “Niets is onmogelijk, vooral niet als het onvermijdelijk is”, maw kijk naar de mega-trends en neem de leiding.

In deze context stel ik de volgende “prompt” voor (en het antwoord zit altijd verscholen in de vraag): **zou 2033 niet alleen een christelijk Jubeljaar kunnen zijn (2000 jaar na kruisiging en opstanding van Jezus), maar ook een economisch en maatschappelijk kanteljaar van financial accounting naar value- of impact-**

**accounting (100 jaar na de introductie van USGAAP)? Zou “de Zesde” als Symfonie in Zes Kapitalen haar premiere in het Concertgebouw kunnen hebben? Save the date: 25 september 2033?!**

## **Inleiding: Een perspectief voor veel beter**

Charles Dickens schreef in zijn “A Tale of Two Cities” in 1859, zich afspelend in de periode 1775-1793 in Londen en Parijs: “It was the best of times, it was the worst of times, it was the age of foolishness, it was the epoch of belief, it was the epoch of incredulity”: een contrast van extremen en tegenstellingen vlak voor en tijdens de Franse Revolutie.....

Het CBS constateerde in haar recente Monitor Brede Welvaart & SDG 2026 over Nederland: rijk en tevreden “hier en nu”, maar zeer kwetsbaar “later en elders”. Een groot deel van onze inwoners is welvarend en tevreden, maar er is vandaag onmiskenbaar toenemende druk op ons Sociale en Natuurlijke kapitaal voelbaar, naast onze negatieve bijdragen daaraan in andere landen. Mogelijkheden voor volgende generaties worden minder.

Daarenboven zijn de geopolitieke spanningen alarmerend: oorlogen in Oekraïne en het Midden-Oosten, Amerikaans unilaterisme, BRICS-assertiviteit, oplopende publieke schulden, toenemende sociale ongelijkheid, verlies aan biodiversiteit en “klimaat-momentum”, en technologische versnelling en uitdagingen: al deze krachten en versterken elkaar, en overstijgen elk afzonderlijk handelen. De wereld is meer “interconnected” dan sommigen willen erkennen. “Hormuz” heeft ons op de feiten gedrukt.

**Hoe kan deze “race to the bottom” gekeerd worden? Wie neemt de leiding? Wat moet hij doen? Of beter: waar kunnen wij beginnen? Daarover gaat deze lezing.**

Er nadert een belangrijk ijkpunt dat mede het venster voor positief momentum “naar veel beter” kan opleveren: met 2030 als eindpunt van de huidige SDG-agenda is de vraag hoe deze agenda gecontinueerd zou kunnen worden als richting voor nieuwe ambitie, als partituur tot gerichte samenwerking voor breed welzijn met vrede en veiligheid, wereldwijd, nationaal en (vooral ook) lokaal. Het geactualiseerd revitaliseren van de spirit van 2015, maar nu (ook) bottom-up.

**Juist in de huidige onrusten en stuurlaaiheid schuilt een kans: “van veelsoortige pijn tot een nieuw systemisch fijn”. Van smalle welvaart voor sommigen tot breed welzijn voor velen.** Duurzaamheid en weerbaarheid zijn geen tegenstelling: ze zijn elkaars voorwaarde. Met name Europa moet nu kiezen voor strategische autonomie, niet als slogan maar als concreet economisch project.

**Deze lezing gaat over drie samenhangende oplossingsrichtingen in primair een Nederlandse context (maar zeker “exporteerbaar naar Europa, en verder).**

**Hoe maken we “Markets fit for Purpose”, met name door het sluiten van de kloof tussen maatschappelijke waarde en marktprijs van produkten en investeringen: true pricing en true profits.**

**Hoe moeten de SDG's, als gezamenlijke taal, referentiekader, zelfs actie-agenda, worden herijkt en verrijkt voor de periode na 2030?**

**En welke concrete maatregelen zijn nodig op nationaal, Europees en mondiaal niveau?**

De metafoor van deze lezing ontleen ik aan Adam Smith. Zijn Pinfabriek als het symbool van arbeidsdeling en specialisatie, legde het fundament voor twee eeuwen economische groei. Maar Smith's “Onzichtbare Hand” werkt alleen als door hem bedoeld als materiele maatschappelijke kosten en baten zichtbaar zijn. En in ons huidige bestel zijn prijzen geen reflectie van de intrinsieke waarde: negatieve en positieve externaliteiten blijven onzichtbaar, perverse subsidies blijven bestaan, markten falen.

De hedendaagse stap is naar een Concertzaal met een markt en maatschappij als groot orkest in al zijn diversiteit en complementariteit, onder leiding van een dirigent (de overheid) gericht op inclusieve meervoudige waarde-creatie, die zes kapitalen weegt, een middellange termijn perspectief biedt met daarbij passende normen, met (echte) waarden en instrumenten, en dat het nader te definiëren algemeen welzijn als gezamenlijke partituur hanteert.

## **Deel I: Geopolitieke context: duurzaamheid als strategische noodzaak**

De natuurlijke, sociale en geopolitieke realiteit van 2026 hebben de logica van duurzaamheid nog sterker geïllustreerd. Klimaat, traditioneel gezien als een zaak van de zeer lange termijn, vereist nu een urgent weerbaarheids-plan. Energie-afhankelijkheid slaat vandaag toe: aan de pomp, op de energierekening, we orden geconfronteerd met extreme weers- en natuur-omstandigheden, en geopolitieke verhoudingen op scherp, mede ingegeven door grondstoffen-belangen. De oorlogen in Oekraïne en het Midden-Oosten hebben Europa met de neus op feiten gedrukt die wetenschappers al langer kenden maar politici niet wilden horen, althans daar niet voldoende op handelden: fossiele afhankelijkheid is een onmiddellijk veiligheids- en weerbaarheids-probleem, nationaal en internationaal, naast de steeds duidelijker impact van klimaatverandering op de natuur en het weer.

True pricing heeft de potentie dit mede structureel en breder dan broeikasgas-emissie beprijzing, aan te pakken. Goedkope Chinese zonnepanelen, Braziliaans soja, Congolees kobalt, allemaal geprijsd zonder de externaliteiten in het productieproces. Europese strategische kwetsbaarheid wortelt voor een deel in dit prijsfalen. Correcte prijsstelling maakt Europese secundaire grondstoffenmarkten structureel aantrekkelijker, versnelt de transitie naar gesloten materiaalketens en vermindert afhankelijkheid van kritieke grondstoffen, het stimuleert innovatie, resulteert in minder waste en bevordert grotere gebruiks-efficiëntie en interventie-effectiviteit.

Een goed idee heeft zijn moment nodig: Trump's terugtrekking uit het multilateralisme is een paradoxale kans: Europa wordt gedwongen zijn eigen identiteit, rol en autonomie te versterken. Strategische autonomie is geen defensief isolationisme (dat kunnen we ons niet permitteren), maar het bouwen van een Europese economische architectuur (de partituur) die ook bij tegenwinden standhoudt. **Duurzaamheid, weerbaarheid, verdienvermogen en concurrentiekracht zijn daarin vier gelijke kanten van dezelfde figuur waartussen geoptimaliseerd moet worden.**

## Deel II: True pricing: markten geschikt maken voor het doel

### 2.1 De structurele marktvervorming

Adam Smith zag markten niet als mechanismes voor winst, maar als coördinatie-instrumenten/platforms voor maatschappelijk welzijn, met De Onzichtbare Hand als marktmeester. Sinds de publikatie “Wealth of Nations” in 1776 is er veel veranderd.: markten zijn niet meer functioneel voor breed maatschappelijk welzijn. In het hart van het hedendaagse marktfalen zit één structurele vervorming: prijzen reflecteren niet de intrinsieke waarde. De kosten van koolstof, biodiversiteitsverlies, wateruitputting, bodemdegradatie en sociale schade worden stelselmatig onderschat in de prijzen van goederen en diensten. Zolang vervuiling gratis is, zal ze worden veroorzaakt. Zolang ecosysteemdiensten onzichtbaar zijn, zullen ze worden vernietigd.

True pricing, het zichtbaar maken en internaliseren van en actie nemen op alle materiële externaliteiten over alle zes kapitaalsoorten (financieel, natuurlijk, sociaal, menselijk, intellectueel en productief), is de logische evolutie van Smiths Onzichtbare Hand.

In het kader van true profits (basis voor de echte waarde van een onderneming): neem de gepubliceerde (USGAAP) winst van Saudi Aramco: €106 miljard met een marktwaarde van \$1.800mrd. Maar verdisconteert men de externe kosten van Scope-1, 2, 3-emissies op basis van ETS prijs van \$80 per ton CO<sub>2</sub>, dan reduceert die winst tot \$51 miljard (en dus ook de marktwaarde met 50%); bij \$200 per ton CO<sub>2</sub>, de wetenschappelijk gefundeerde Social Cost of Carbon, heeft het een verlies van \$32mrd. Shell is even saillant: de gepubliceerde winst van \$16mrd verdampt al volledig tot een verlies van \$80mrd bij \$80/ton CO<sub>2</sub>.

Wat als winst volgens huidige boekhoud-regels wordt gepresenteerd en in financiële markten wordt gewaardeerd, is in werkelijkheid een voorschot op toekomstige schade die wij als belastingbetalers, ecosystemen, komende generaties uiteindelijk wel moeten gaan betalen.

In het kader van true pricing (de echte waarde van producten): kosten van broeikasgassen-uitstoot, biodiversiteits-verlies, vervuiling, leefbaar inkomen, etc worden gebruteerd op de marktprijs. Om het goede te doen en zich toch niet uit de markt te prijzen, praktiseert een steeds groter aantal ondernemingen true pricing in de eigen waarde-keten door structurele, duurzame aanpassingen.

Overigens zal complexiteit en transparantie met betrekking tot true pricing en true profit door software-ontwikkeling en AI steeds toegankelijker worden. AI maakt de meting en monetisering van externe kosten (klimaat, arbeid, ecosystemen, etc) toepasbaar, schaalbaar en betaalbaar. AI genereert impact P&Ls uit CSRD data, koppelt toeleveringsketens aan natuurlijke grenzen, en maakt true cost voor elke transactie en true profit voor ondernemingen zichtbaar. Maar meten is nog geen doorberekenen als echte waarde. **De echte doorbraak vereist institutionele verankering: beleid, standaarden en kapitaal-architectuur die alle inzichten omzetten in andere prijzen, rendementen, waarden. Dat is de opdracht voor value- of impact- accounting per 2033.**

## 2.2 Verankering & versnelling van true pricing

De overheid zou een belangrijkere rol moeten spelen als architect, regelgever, marktmeester en rolmodel van voor “de Zesde”. De publieke weg naar true pricing heeft drie dimensies:

- **Dimensie 1: Inkoop en aanbesteding:** de publieke sector koopt in op basis van de ware kosten/true pricing, gefaciliteerd door BTW- en tariefs-differentiatie op basis van de bestaande True Price Standard;
- **Dimensie 2: True Profit Tax:** via vennootschapsbelasting en investerings/impact-aftrek voor bedrijven die kiezen voor een op zes kapitalen gebaseerde belastinggrondslag van winst, wellicht een nieuwe Pillar III van OECD;
- **Dimensie 3: TPBAM:** het True Price Border Adjustment Mechanism als volledige internalisering als uitbouw van het bestaande CBAM, WTO compliant.

Het Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM), per 1 januari 2026 in definitieve fase, is true pricing in één dimensie: broeikasgas-emissie, aan de grens, voor vijf goederensectoren. CBAM is direct gekoppeld aan de ETS prijs. De ETS-marktprijs van €75–85/ton staat ver onder de wetenschappelijke Social Cost of Carbon van \$190–210/ton. CBAM is buitengewoon belangrijk als institutioneel precedent: voor het eerst erkent WTO-conforme handelspolitiek dat onbetaalde externaliteiten in het buitenland een legitieme grond zijn voor grensheffing. Dat is de deur die wellicht open kan gaan voor TPBAM.

## 2.3 Spanningen en remedies

True pricing heeft reële korte-termijn neveneffecten die moeten worden overwogen omdat ze zijn essentieel voor politieke acceptatie. Drie spanningen:

- **Begrotingseffect:** de overheid betaalt meer bij inkoop op ware kosten. Maar true pricing internaliseert externaliteiten die nu als verborgen belasting op de samenleving drukken. Het netto-effect is op systeemniveau en/of op termijn positief; huidige begrotingsregel (op kas-basis) voorzien hierin echter niet; dus zouden we een duale begrotingssystematiek moeten overwegen.

- **Inflatiedruk:** hogere prijzen zijn een eenmalig niveau-effect, geen structurele spiraal. Gefaseerde invoering via een meerjarig oplopend pad absorbeert het schokeffect;
- **Sociale ongelijkheid:** de meest valide kritiek. Zonder herverdelingsmechanisme is true pricing regressief. De remedie: revenue recycling als SDG-dividend (zoals het Canadese Carbon Rebate), toegang tot duurzame alternatieven, en een True Price Safety Net voor de meest kwetsbare inkomensgroepen.

## 2.4 De Overheid als dirigent

De publieke sector neemt gemiddeld 9–10% van het BBP via publieke inkoop/aanbesteding voor hun rekening. Wanneer zij inkopen op ware prijzen (CO<sub>2</sub>, biodiversiteit, eerlijk werk, circulariteit, etc.), stellen ze niet slechts de eigen standaard als voorbeeld. Ze veranderen de markt. Dit is de dirigeerstok in de Concertzaal: de Staat door in te kopen op ware kosten, harmoniseert en “stemt” het hele orkest. Leveranciers (inclusief MKB) passen prijsmodellen aan. Banken herzien waarderingsskaders. Kapitaal stroomt anders.

**Voorts zou de overheid (“additionele”, katalyserende) instrumenten moeten organiseren voor maatschappelijke investeringen: publiek-private cofinanciering waarbij elke publieke euro een hefboom zou moeten zijn voor tenminste 4 euros (bv door partiele publieke risico-garanties: vergelijkbaar met export-kredietverzekering maar nu voor binnenlandse ontwikkelings-projecten), die gezamenlijk binnen 5 jaar 25 Euros meervoudige waarde-creatie zouden moeten effectueren. Hiermee zou de “risk-appetite gap” van institutionele investeerders kunnen worden gesloten.**

Voorts zijn er nog drie andere hefboomen voor de private sector: regelgeving (CSRD, CSDDD en uitbreiding van CBAM als meetinfrastructuur), fiscale prikkels (investerings-/impact-aftrekkertrek en True Profit Tax), en standaardsetting via OECD, ISSB/IFRS en WTO, van Europese maatregel naar mondiale norm.

## Deel III: SDGs 2.0: verlenging, herijking, verrijking, borging

De Sustainable Development Goals 2015-2030 (“SDG 1.0”) zijn als “must do”-agenda politiek neutraal, samenhangend, universeel (met de corporates en financiële instellingen als actieve spelers). Ondanks de beloften van 2015 liggende SDG-doelen onvoldoende op koers. De wereldwijde investerings-/financierings-kloof bedraagt \$4 biljoen per jaar. Om de SDG 1.0 te halen zou Nederland tot 2035 jaarlijks Euro 70mrd moeten investeren (1/3 publiek, 1/3 privaat, 1/3 hybride): een dergelijk middellange termijn plan, dat qua termijn kabinets-overstijgend zou moeten zijn, is nog niet tot stand gekomen ondanks initiatieven en concrete voorstellendaartoe uit de private sector (inclusief SDG Nederland). Zonder middellange termijn plan is er geen serieuze ambitie! Voorts, zelfs in de fragmenterende wereld van 2026, zullen er grote collectieve uitdagingen zijn die multilateraal moeten worden opgelost: veel thema’s kennen geen grenzen.



De post-2030 discussie is al begonnen: het “Pact for the Future” mandateert de SDG-Top van 2027 als formeel startpunt. Het venster om aan die agenda bij te dragen is nu. De SDG post-2030 agenda vereist drie bewuste bewegingen:

- **Verlenging naar 2050:** klimaatdoelen, biodiversiteitsherstel, grondstoffen-efficiëntie, sociale gezondheid, en armoede-uitbanning vergen trajecten die ver voorbij 2030 lopen. SDGs 2.0 moeten een 2050-horizon hebben, ingebed in een vijfjaarlijkse beoordelings- en actualisatie- cyclus, met escalerende ambitie, niet alleen monitoring.
- **Herijking voor de geopolitieke realiteit van 2026:** SDGs 2.0 moeten expliciet zijn over natuur-regenerativiteit, vrede en veiligheid, digitale rechtvaardigheid en de governance van mondiale commons. Met speciale aandacht voor de recent gepubliceerde Pauselijke encycliciek Magnifica Humanitas mbt AI is een inspiratiebron.
- **Verrijking: True Pricing als doel:** true pricing verdient een eigen target binnen SDG 17.2 of een nieuw SDG 18 'Eerlijke Prijzen', met meetbare subtargets: meer landen landen met een CO<sub>2</sub>-prijs  $\geq$  \$100/ton (2030), geverifieerde zes-kapitalen rapportage (2033), TPBAM als WTO-erkend instrument (2030).
- **Borging:** borging van de SDGs vereist een gelaagde aanpak: wetgeving (CSRD, klimaatwet, fiscaliteit) biedt de onmiskenbare ondergrens en een gelijk speelveld. Daarnaast zijn langjarige Sectorakkoorden en Regionale Ontwikkelingsplannen met commitments (!) van groot belang (vergelijkbaar met de IMVO-covenanten in de periode 2014-2020).

**Mijn favoriete SDG's zijn SDG#0: “Leave no one behind!” en SDG#18: “Leave no SDG behind”.** Het argument dat true pricing te technisch en omstreden is voor VN-consensus weerspiegelt eerder politieke zwakte dan inhoudelijke complexiteit. Het HLPF van juli 2026 zou al een eerste kans true pricing te overwegen als onderhandelings-thema.

## Deel IV: De geopolitieke dimensie: kwetsbaarheid en coalitievorming

True pricing en CBAM maken Europa kwetsbaar in internationale handelsrelaties zolang het eenzijdige Europese maatregelen blijven. China, India en Brazilië bestempelen CBAM als groen protectionisme. De strategische opgave is dus van Europese regelgeving en business-praktijk naar mondiale norm.

**Het institutionele pad is uitgestippeld: van huidige (tijdelijke) Omnibus terug (lees: vooruit) naar CSRD/ESRS, van OECD Pillar II naar OECD Pillar III (True Price/Profit belastinggrondslag), van CBAM naar TPBAM, en herziening van WTO Article XX (Algemene Uitzonderingen) zodat milieu- en sociale externaliteiten als legitieme grond voor grensheffing gelden.**

**De Santa Marta-dynamiek van april 2026 is een perspectief-vol begin van een ambitieuze blauwdruk: Nederland en Colombia als co-hosts van een “coalition of the willing”, buiten de UNFCCC-architectuur, met bijna 60 deelnemende regeringen**

die samen circa 50% van de wereldeconomie vertegenwoordigen. Datzelfde format, “een “minilaterale” kopgroep die een mondiale norm vestigt. Dit is hoe true pricing internationaal kan worden verankerd. Canada, het VK, Australië, Japan en een groeiende groep Global South-landen die inzien dat correcte prijzen ook hun belangen dienen, vormen de kern van een dergelijke coalitie.

## Deel V: De politieke agenda: van Santa Marta naar SDG-Summit 2027

Het venster is smal maar concreet:

- **HLPF Juli 2026 (New York):** pleidooi voor een true pricing target binnen SDG 17 als onderdeel van de Ministeriële Verklaring; koppeling van fossiele transitie-commitments uit Santa Marta aan concrete financieringsafspraken.
- **COP31 (Antalya, november 2026):** opvolging van het Santa Marta Co-Hosts' Report; pleidooi voor koppeling van nationale CBAM-equivalenten aan UNFCCC-architectuur;
- **G20 (Miami, december 2026):** de centrale vraag: beperkt de G20 zich tot economie en technologie, of pakt het ook klimaat, SDGs en veiligheid op? Miami markeert de grenzen (Trump) of de nieuwe vorm van multilateralisme(Europa);
- **SDG-Summit (september 2027):** indiening van een formeel voorstel voor SDGs 2.0 met true pricing als doelstelling, planetaire grenzen als juridische bodem, en een 2050-horizon. Dit is het moment om de orkest partituur te delen.

Voor Nederland specifiek: overheidsinkoopstandaard met verplichte true-price-correctie bij Rijksaanbestedingen boven €1 miljoen; True Profit Tax als optioneel belastingregime met fiscale zekerheid voor 10 jaar; een SDG-dividend uit CO<sub>2</sub>-belastingopbrengsten voor de laagste inkomensgroepen; leiderschap in OECD Working Party No. 2 voor een Pillar III met als true price/profit belastinggrondslag. SDG als “Chefsache”: coördinatie bij Algemene Zaken, niet als ‘slechts’ beleid maar als wettelijke verankering van Brede Welvaart binnen of naast BBP.

## Deel VI: De boekhoudkundige revolutie: value-/impact- accounting & duaal begrotingsstelsel

### 6.1 Impact Accounting als GAAP 2.0: de analogie 1933 → 2033

De invoering van US GAAP in 1933 (en instelling van de SEC in 1934) was meer dan een technische boekhoudkundige keuze: het was een institutionele reactie op een systemische crisis. De beurscrash van 1929 had aangetoond dat financiële markten niet konden functioneren zonder gestandaardiseerde, controleerbare en vergelijkbare bedrijfsverslaggeving. Het probleem was informatie-asymmetrie tussen ondernemingen en kapitaalverschaffers, die vertrouwen in markten aantastte en kapitaalefficiëntie vernietigde.

**Een eeuw later staan we voor een identiek falen, maar breder in reikwijdte. Markten beprijzen stelselmatig externaliteiten niet over de zes kapitalen: natuurlijk, menselijk, sociaal, intellectueel en productief kapitaal. Het resultaat is**



kapitaal-wanbeheer op mondiale schaal: winstgevende ondernemingen die per saldo meer waarde vernietigen dan zij creëren wanneer alle zes kapitalen worden meegerekend.

Voor Impact Accounting om de nieuwe GAAP te worden zijn vijf condities vereist, en de huidige omgeving laat zien dat alle vijf convergeren. De **crisistrigger** is aanwezig: klimaat, biodiversiteitsverlies en ongelijkheid naderen kantelpunten. De **conceptuele basis** met zes kapitalen, dubbele materialiteit, true pricing, is uitgewerkt (.a. de IWAF van de Impact Economy Foundation, met academische en bedrijfs-partners). Het **regulatoire mandaat** is gevestigd via CSRD, CSDDD en TNFD. Het **assurance-kader** ontwikkelt zich via IAASB ISSA 5000. En de **stakeholdersvraag** is fundamenteel breder dan in 1933: niet alleen aandeelhouders, maar investeerders, samenleving en regelgevers tezamen. GAAP was gebouwd voor de aandeelhouder; impact accounting is gebouwd voor de stakeholders-economie.

Het sluitstuk van deze partituur is de **True Profit Tax**. Waar CSRD externaliteiten identificeert en openbaar maakt, en het zes-kapitalen kader van Impact Weighted Accounts Framework (IWAF) de methodologie levert, creëert de True Profit Tax het handhavingmechanisme: externaliteiten worden geïnternaliseerd in de belastinggrondslag, waardoor ze per definitie financieel & maatschappelijk materieel worden. Dit sluit de cirkel op dezelfde wijze als de Securities Act van 1933 de GAAP-standaard handhaafde via effectenregelgeving. Dit voorstel is geadresseerd aan OECD Working Party No. 2 en EFRAG als de meest geëigende institutionele fora voor verdere uitwerking.

## 6.2 Duaal Begrotingsstelsel: publieke investeringslogica hersteld

Overheden begroten, in essentie, op kasbasis: een infrastructuurinvestering van €1 miljard telt volledig als tekort in jaar één, terwijl een bedrijf diezelfde investering activeert op de balans en afschrijft en de baten erkend over een lange periode. Dit structurele verschil heeft een diepgaande verstoring werking: het ontmoedigt publieke investeringen met toekomstig maatschappelijk rendement en beloont consumptieve uitgaven. Een wegeaanleg, een school of een waterkering verschijnt in de nationale rekeningen als last, niet als actief.

Een **duaal begrotingsstelsel** lost dit op door een principiële onderscheid te maken tussen twee rekeningen. De **lopende rekening** blijft strikt op kasbalans: exploitatie-uitgaven worden volledig in het begrotingsjaar verantwoord. De **kapitaalrekening** werkt op accrual-basis: publieke activa worden geactiveerd en gewaardeerd, investeringen worden beoordeeld op expliciete rendementsberekeningen (IRR, NPV, maatschappelijke kosten-batenanalyse). De accountancystandaard hiervoor is IPSAS (International Public Sector Accounting Standards); het Europese fiscale kader is de Golden Rule, de beginselbeslissing dat netto-investeringen buiten het tekortcriterium vallen.

Dit is geen boekhoudkundige technicaliteit. Het is een voorwaarde voor serieus klimaat-, infrastructuur- en sociaal beleid. Zolang de overheid investeringen en consumptieve

uitgaven gelijkstelt in het kas-tekortcriterium, blijft duurzame publieke financiering structureel onderbenut. De volgende generatie betaalt dan tweemaal: de rekening van de investeringen die niet zijn gedaan, én de rekening van onze boekhoudkundige kortzichtigheid.

***Gemeenschappelijke logica: wie de toekomstige werkelijkheid niet meetelt, in winst of begroting, verplaatst de schade naar toekomstige generaties. Impact Accounting en een Duaal Begrotingsstelsel zijn twee zijden van dezelfde institutionele hervorming.***

Conclusie: Van Beta-volger tot Alpha Steward:

De voorgaande verkenningen leiden tot één overkoepelende conclusie: de ideeën voor de Symfonie bestaan, maar de partituur (waarin de specifieke rollen van alle mogelijke instrumenten om tot een harmonie te komen) moet nu worden geschreven, en daarna de uitvoering. Het **duale begrotingsstelsel** heeft een Europees precedent in het Duitse *Sondervermögen* en een technische fundering in het EPSAS-traject van de Europese Commissie, maar de koppeling tussen beide is nog nergens gemaakt. **True pricing** in overheidsinkoopbeleid bestaat gedeeltelijk in Nederland via de Milieukostenindicator (MKI) en DuboCalc, en staat op het punt wettelijk verplicht te worden in de GWW-sector, maar de principiële stap van één kapitaalsoort (financieel) naar zes is nog niet gezet. **CBAM** is per 1 januari 2026 operationeel en bewijst dat externaliteiten WTO-conform aan de grens kunnen worden geheven, maar een recyclingmechanisme richting handelspartners en uitbreiding naar biodiversiteit en sociaal kapitaal ontbreken. En de **True Profit Tax** heeft geen equivalent bij de OECD: WP2 denkt in aparte milieuheffingen, niet in een geïntegreerde belastinggrondslag over zes kapitalen.

Het patroon is consistent: overal bestaat een *eerste trede*, nergens de volgende stap. De rol van Nederland, en van dit orkest, is precies die volgende stappen te zetten: van plausibel onderdeel naar werkend systeem. Wie de pilot heeft, heeft het bewijs. Wie het bewijs heeft, schrijft de symfonie en partituur.

**Strategische Europese autonomie, SDGs 2.0 en True Pricing zijn geen drie afzonderlijke agenda's. Ze zijn drie perspectieven op dezelfde transformatie: de overgang van een economie die externaliteiten externaliseert naar een economie die waarde internaliseert, voor mensen, planeet en toekomstige generaties.**

True pricing en True profits zijn niet slechts nodig om groene, duurzame en weerbare keuzes te ondersteunen, het is nodig om verkeerde keuzes te corrigeren en brede positieve perspectieven richting breed welzijn. Iedere kabinet of generatie die de rekening doorschuift, creëert de backlash die daarna moet worden beheerst. De eerlijkste anti-polarisatiemaatregel is een economie die duurzame waarde-creëert.

***“Niets is onmogelijk, zeker niet als het onvermijdelijk is”. De vraag is wie de symfonie en de partituur schrijft (wij allen?!) wie als dirigent optreedt (de overheid?) en of de symfonie “de Zesde” wordt gewaardeerd door een groot gehoor. Nederland heeft het Concertgebouw, het talent, het financiële kapitaal, de netwerken; ook de ambitie? Save the Date voor de uitvoering in het Concertgebouw: zondag 25 september 2033!***

Referenties:

[www.trueprice.org](http://www.trueprice.org)

[www.impacteconomyfoundation.org](http://www.impacteconomyfoundation.org)

[www.truepricefoundation.org](http://www.truepricefoundation.org)

[www.impactinstitute.com](http://www.impactinstitute.com)

[www.sdg nederland.nl](http://www.sdg nederland.nl)

Book “Adam Smith and Modern Economics”, reclaiming the Moral High Ground: edited by Stephen Young/Caux Round Table (March 2026)

mrhermanmulder@gmail.com